

Elektroninio dokumento nuorašas

PATVIRTINTA

Šiaulių „Saulės“ pradinės mokyklos
direktorius 2017 m. gegužės 22 d.
įsakymu Nr. (1.3.E)V-63

(Šiaulių „Saulės“ pradinės mokyklos
direktorius 2018 m. gruodžio 19 d.
įsakymo Nr. (1.3.E) V-209 nauja redakcija)

ŠIAULIŲ „SAULĖS“ PRADINĖS MOKYKLA

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO MOKYKLOJE TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROJI DALIS

1. „Saulės“ pradinėje mokyklos (toliau – mokykla) Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo mokykloje tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) paskirtis – padėti mokyklos bendruomenei užtikrinti psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, patyčių apraiškos aplinką.

2. Aprašas parengtas vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu 2017 m. vasario 14 d. Nr. XIII-204, Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2017 m. kovo 22 d. įsakymu Nr. V-190, Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. gruodžio 29 d. įsakymu Nr. A-917 patvirtintu „Psichologinės pagalbos teikimo smurtą patiriančioms ir (ar) smurtaujančioms asmenims švietimo įstaigoje tvarkos aprašas“, Šiaulių miesto savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. rugsėjo 24 d. įsakymu Nr. A-1577 patvirtintu „Švietimo pagalbos netinkamai besielgiantiems mokiniams teikimo tvarkos aprašu“.

3. Asmenys (mokiniai, mokyklos darbuotojai) patyrę smurtą, turi teisę gauti psichologinę pagalbą.

4. Psichologinę pagalbą teikia:

4.1. pedagoginė psichologinė tarnyba (toliau – PPT) – mokiniams;

4.2. psichikos sveikatos centras (toliau – PSC) – mokyklos darbuotojams:

4.2.1. VšĮ Centro pirminės sveikatos priežiūros centras, Vytauto g. 101, 77156 Šiauliai;

4.2.2. VšĮ Dainų pirminės sveikatos priežiūros centras, Aido g. 18, 78242 Šiauliai.

5. Aprašas remiasi šiais principais:

5.1. į smurtą ir patyčias reaguojama nepriklausomai nuo smurto ir patyčių formos, turinio, lyties, amžiaus, socialinio statuso, religinės ar tautinės priklausomybės ar kitų asmens ypatybių;

5.2. kiekvienas mokyklos darbuotojas ar sužinojęs apie smurtą ir patyčias reaguoja ir jas stabdo;

6. Apraše vartojamos sąvokos:

6.1. **Smurtas prieš vaiką** – veikimu ar neveikimu vaikui daromas tiesioginis ar netiesioginis tyčinis fizinis, psichologinis, seksualinis poveikis, garbės ir orumo nepaisymas ar nepriežiūra, dėl kurių vaikas patiria žalą ar pavojų gyvybei, sveikatai, raidai. *Yra šios smurto formos:*

6.2. **Patyčios** – tai psichologinę ar fizinę jėgą persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės tyčiniai, pasikartojantys veiksmai, siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui. Patyčios gali būti tiesioginės (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir/ar netiesioginės (skaudinant be tiesioginės agresijos):

6.2.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

6.2.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

6.2.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

6.2.4. **patyčios kibernetinėje erdvėje**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir/ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešas gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.

6.3. Patyčių dalyviai:

6.3.1. patyčias patiriantis nepilnametis – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi;

6.3.2. besityčiojantysis – mokinys ar suaugusysis, inicijuojantis patyčias ir/ar prisidedantis prie jų;

6.3.3. patyčias patiriantis suaugusysis – mokyklos darbuotojas iš kurio tyčiojasi mokyklos bendruomenės narys;

6.3.4. patyčių stebėtojas – mokyklos bendruomenės narys, matantis ir/ar žinantis apie patyčias;

6.4. **Prevencinė veikla** – planinių ir sisteminių priemonių veikla, skirta patyčių rizikai mažinti (mokyklos bendruomenės narių švietimas, informavimas, konsultavimas ir kt. priemonės);

6.5. **Patyčių intervencija** – mokyklos administracijos, švietimo pagalbos specialistų, mokytojų ir kitų darbuotojų koordinuoti veiksmai, nukreipti į smurto ir patyčių stabdymą;

6.6. **Patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – patyčių situacijos mokykloje stebėjimas (renkami, analizuojami faktai ir informacija geresniam pažinimui bei valdymui), tolesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

7. Mokykloje draudžiama bet kokia smurto ir patyčių forma, nukreipta:

7.1. mokinių prieš mokinius;

7.2. darbuotojų prieš mokinius;

7.3. mokinių prieš darbuotojus;

7.4. darbuotojų prieš kitus darbuotojus;

7.5. mokinių tėvų (globėjų) prieš mokinius, darbuotojus.

8. Kitos Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

II SKYRIUS

SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA

9. Smurto ir patyčių stebėseną ir prevenciją, jos planavimu ir organizavimu rūpinasi mokyklos administracija, Vaiko gerovės komisija (toliau – VGK), klasių mokytojai, ją vykdo visi mokyklos bendruomenės nariai.

10. Mokyklos administracija yra atsakinga už Aprašo parengimą ir vykdymą, už stebėsenos rezultatais paremtą kasmetinio mokyklos prevencijos priemonių plano parengimą, jo pristatymą mokyklos bendruomenei ir vykdymą.

11. Mokyklos raštvedys yra atsakingas už Smurto ir patyčių registracijos žurnalo (toliau – Registracijos žurnalas) (1 priedas) pildymą ir jo saugojimą.

12. Aprašo įgyvendinimą vykdo mokyklos direktoriaus pavaduotojas ugdymui, socialinis pedagogas, specialusis pedagogas (toliau – Vykdyto grupė).

13. Vykdyto grupės funkcijos:

13.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminių vaikų apklausų vykdymą ir apibendrina jų rezultatus;

13.2. apibendrina mokykloje fiksuotų patyčių pranešimų duomenis, atlieka jų analizę;

13.3. rengia smurto ir patyčių prevencijos priemonių planą, naudodamiesi apklausų ir fiksuotų pranešimų apie patyčias duomenų analize;

13.4. aptaria smurto ir patyčių prevencijos priemonių plano turinį, informacijos analizę VGK posėdyje;

13.5. teikia siūlymus mokyklos direktoriui dėl smurto ir patyčių prevencijos priemonių įgyvendinimo, dėl mokyklos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo patyčių prevencijos ar intervencijos klausimais;

13.6. individualiai dirba su smurto ir patyčių atvejais, kai vienas iš dalyvių yra suaugęs mokyklos bendruomenės narys arba, kai į juos kreipiasi mokytojas, išnaudojęs pagalbos priemones;

13.7. atlieka kitus Apraše numatytus veiksmus.

III SKYRIUS SMURTO IR PATYČIŲ INTERVENCIJA

14. Visais įtariamų ir realių smurto ir/ar patyčių atvejais kiekvienas mokyklos bendruomenės narys reaguoja nedelsdamas:

14.1. įsikiša įtaręs ir/ar pastebėjęs smurtą ir/ar patyčias – nutraukia įtarimą keliančius veiksmus;

14.2. primena asmeniui, kuris smurtauja ir/ar tyčiojasi, mokyklos vidaus darbo tvarkos ir mokinio elgesio taisykles;

14.3. kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis, jei mokiniui reikia pagalbos: tėvus (globėjus), mokyklos darbuotojus ar institucijas (PPT, policiją, greitąją pagalbą ir kt.);

14.4. nedelsiant, tą pačią dieną, registruoja smurto ir/ar patyčių atvejį Registracijos žurnale pateikdamas užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (2 priedas).

15. Pastebėjus kibernetines patyčias ar gavus pranešimą apie jas kiekvienas mokyklos bendruomenės narys reaguoja nedelsdamas:

15.1. išsaugo vykstančių kibernetinių patyčių įrodymus ir atvejį nedelsiant, tą pačią dieną, registruoja Registracijos žurnale pateikdamas užpildytą pranešimo apie smurtą ir patyčias formą.

16. Pedagogas, gavęs informaciją apie įtariamą ir/ar įvykusį smurtą ir/ar patyčias:

16.1. išsiaiškina ir įvertina situaciją;

16.2. užpildo pranešimo apie smurto ir patyčias formą ir atvejį nedelsiant, tą pačią dieną, registruoja registracijos žurnale;

16.3. organizuoja pagalbą, praveda individualius pokalbius su patyčių dalyviais, informuoja tėvus (globėjus), esant poreikiui, kviečia juos dalyvauti pokalbiuose, kuriuose aptariami smurto ir/ar patyčių įveikimo būdai ir priemonės;

16.4. vykdo tolesnę patyčių situacijos stebėseną;

16.5. pastebėjus, kad pokalbių metu numatytų priemonių taikymas neveiksmingas ir/ar tėvams (globėjams) neįsitraukiant, atsisakant bendradarbiauti nedelsdamas raštu kreipiasi į Vykdomo grupės narius ir perduoda jiems surinktą rašytinę informaciją apie įvykusius smurto ir patyčių atvejus bei taikytas intervencijos priemones;

16.6. esant sudėtingam smurto ir/ar patyčių atvejui, nedelsdamas raštu kreipiasi į Vykdomo grupę inicijuodamas grupės posėdį, užpildo smurto ir patyčių registracijos formą ir registruoja jį patyčių registracijos žurnale (1 priedas), prireikus kreipiasi į VGK, pateikia visą surinktą rašytinę informaciją apie įvykusį atvejį.

17. Socialinis pedagogas, gavęs informaciją apie užregistruotą smurto ir/ar patyčių atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną:

17.1. perduoda atvejį analizuoti mokytojams, kai smurto ir patyčių situacijoje abu ar daugiau dalyvių yra mokiniai;

17.2. informuoja mokyklos direktorių ir atvejo stebėseną deleguoja Vykdomo grupei, kai smurto ir patyčių situacijoje vienas iš dalyvių yra suaugęs bendruomenės narys;

17.3. kibernetinių patyčių atveju pateikia pranešimą interneto svetainėje adresu www.draugiskasinternetas.lt;

17.4. inicijuoja Vykdyto grupės pasitarimą atvejui aptarti ir situacijai įvertinti, veiksmų planui parengti.

18. Vykdyto grupė:

18.1. numato veiksmų planą (individualūs pokalbiai, susitarimai su patyčias ir/ar smurtą patyrusiu vaiku, smurtaujančiu ir/ar besityčiojančiu, stebėtojais, jų tėvais ir kt.), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis smurtaujančią ir/ar besityčiojančią vaiką ir jo tėvus (globėjus), esant poreikiui, koreguoja veiksmų planą;

18.2. ypatingais atvejais arba jei numatytas veiksmų planas neveiksmingas, informuoja mokyklos direktorių.

19. Direktorius, gavęs informaciją apie smurtą:

19.1. apie įvykusį smurto atvejį nedelsdamas, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną, praneša psichologinės pagalbos teikėjams (PPT – apie smurtavusį ar smurtą patyrusį mokinį, PSC – apie smurtaujančią ar smurtą patyrusį mokytoją, darbuotoją);

19.2. rekomenduoja smurtavusiam ar smurtą patyrusiam asmeniui kreiptis psichologinės pagalbos;

19.2 ypatingais atvejais informuoja Šiaulių miesto policiją, Vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą.

20. Smurtą ir/ar patyčias patiriantis mokinys, stebėtojas apie patirtą, matytą smurtą ir/ar patyčias nedelsiant informuoja klasės mokytoją, socialinį pedagogą ar kitą suaugusį, mokykloje dirbantį asmenį.

21. Smurtą ir/ar patyčias patiriančio mokinio tėvai (globėjai) arba tėvai (globėjai) žinantys apie mokykloje vykstantį smurtą ir/ar patyčias, apie atvejį nedelsiant informuoja klasės mokytoją, socialinį pedagogą ar mokyklos administracijos atstovą.

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

22. Visi dokumentai, esantys vaiko/mokinio asmens byloje, ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniais ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti vaiko teises ir teisėtus interesus.

23. Aprašas skelbiamas mokyklos tinklalapyje <https://www.saulespm.siauliai.lm.lt>.

Šiaulių „Saulės“ pradinės mokyklos
Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos
vykdymo mokykloje tvarkos aprašo
1 priedas

SMURTO IR PATYČIŲ REGISTRACIJOS ŽURNALAS

F – fizinės
Ž – žodinės
K – kibernetinės
S – socialinės

M – mokinys
S – suaugęs bendruomenės narys

Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir/ar patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą ir/ar patyčias patiriantis asmuo (M, S)	Smurtaujantis ir/ar besityčiojantis asmuo (M, S)	Pastabos	Parašas (asmens kuriam deleguotas atvejis)

Pavyzdys:

Eil. Nr.	Data	Pranešėjo vardas, pavardė, pareigos	Smurto ir/ar patyčių pobūdis: F, Ž, K, S	Smurtą ir/ar patyčias patiriantis asmuo (M, S)	Smurtaujantis ir/ar besityčiojantis asmuo (M, S)	Pastabos	Parašas (asmens kuriam deleguotas atvejis)
1	2018-01-01	Jonas Jonaitis, anglų mokytojas	F	M (3b)	M (3c)	Deleguota 3b ir 3c klasių auklėtojoms	
2	2018-01-01	Ona Onaitienė, valytoja	Ž	S (etikos mokytoja)	M (2c)	Deleguota Vykdomo grupei	

Šiaulių „Saulės“ pradinės mokyklos
Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos
vykdymo mokykloje tvarkos aprašo
2 priedas

PRANEŠIMO APIE SMURTĄ IR PATYČIAS FORMA

Pranešimo data / Registracijos Nr.

Bendrieji duomenys:

Kas pranešė apie smurtą ir/ar patyčias:	
Kada įvyko smurtas ir/ar patyčios (data, val.):	
Kur įvyko smurtas ir/ar patyčios (vieta):	
Kokia smurto ir/ar patyčių forma naudota ar įtariama, kad buvo naudota:	
☐ Fizinė: vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumštelėjimas, spjaudymas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas, plaukų pešiojimas ir pan.);	
☐ Žodinė: pravardžiavimas, grasinimas, uėjimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;	
☐ Socialinė: įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas;	
☐ Kibernetinė: patyčios vykstančios elektroninėje erdvėje: socialiniuose tinkluose, kitose vietose internete, naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, tapatybės pasisavinimas ir pan.).	
☐ Kiti pastebėjimai (įrašyti)_____.	

Duomenys apie patyčių dalyvius:

Bendruomenės nario, patyrusio smurtą ir/ar patyčias vardas, pavardė, klasė, pareigos:	
Bendruomenės nario, kuris smurtavo ir/ar tyčiojosi vardas, pavardė, klasė, pareigos:	
Bendruomenės nario, stebėjusio smurtą ir/ar patyčias vardas, pavardė, klasė:	

Išsamesnė informacija apie įvykį, trumpas faktais pagrįstas įvykio aprašymas:

--

(vardas, pavardė, pareigos)

(parašas)